בשמש ותחבטו אותם.

טהרת הפוסתהין

באופן הנזכר לבגדים של ג'וכ'א.

טהרת החפצים העשוים מנחושת

תרחצו אותם ב 5 למאה אסיד כארבוליק.

טהרת בתי הכסאות של בני אדם שהם בקו הבריאות

א) תשפכו שם כל יום 25-30 גראם חלב סיד בעד כל אדם ההולך שמה.

הערה אם הנייר הידוע בשם רֵיאָכְתִיף המושם בתוך זה הַרֵעי נֵעֱשָׂה אדום אחר 2-3 שעות, אזי נדע שבתי הכסאות נטהרו היטב.

ב) תרחצו הכסא באחת ההתכות נמרו II או נמרו III

טהרת גומות האשפות

1. תזמינו תערובת מן 3/4 אסיד כארבוליק עם 1/4 אסיד סולפוריק.

2. תקחו 6 חלקים מזאת התערובת ותשליכו אותם בתוך 94 חלקים מים.

3. תשליכו בתוך הגומא מזאת התערובת האחרונה כמות שוה אל כמות הזבלים הנאספים אחר הטהרה הנזכרה קודם זו.

טהרת טנופי החולים מכולרא או מחולי דיסנְתֵירְיָא של דם

1. תמלאו מהם חצי תנכה ותשפכו בתוכה, בהכמות הזו, התכת החזקה נמרו II, או בכמות הזו, מתערובת העשויה מן 97 למאה מים עם 3 למאה מתערובת נמרו III.

2. אחר 3-4 שעות תשפכו אותם תוך גומות בודדות (שאינם כלליות).

ארבעה שעות בתוך התכת נמרו II.

או

3. תשימו אותם במשך שעה אחת בתוך התכת חמה 5 למאה אסיד כארבוליק ואחר כך תרחצו אותם.

או

4. תרתיחו אותם במשך שעה אחת (המנוה מעת הרתיחה) בתוך תנכה מים ותוסיפו עליה 1/4 כילו סודא.

או

5. תרתיחו אותם בתוך מים עם אפר הרבה.

טהרת הריח רע מהמטות

1. תשרפו תבן הכרים והכסתות.

2. תרתיחו במשך חצי שעה הנוצות והשער של הכסתות

3. תרחצו המטה בעצמה בהתכה 5 למאה אסיד כארבוליק.

טהרת החפצים של צמר או ג׳וכא (עבא, כאלי וכו׳)

1. תשלחו אותם להכביסה הגדולה (הנז"ל).

או

2. תשימו אותם בהתכת 5 למאה אסיד כארבוליק ואחר כך תרחצו אותם.

או

3. תטהרו אותם בגאז של כלורור או של גפרית.

טהרת ריח רע מהבגדים של ג׳וכא

תכבדו אותם במטאטא (פירשא) שהודח בהתכת נמרו II. או תטהרו אותם בהגאז הנזכרים למעלה ותשימו אותם

אותם מהכתלים ותשרפו אותם

4. תרחצו כל חפצים העשוים מעץ, באחת ההתכות

5. תרהצו כלי המתכות בדברים המטהרים הריח הרע (התכת 5 למאה מאסיד כארבוליק).

6 תטוחו הכתלים והתקרה בחלב סיד.

7. תכניסו שם את האויר במשך 7 ימים.

8. תרחצו קרקע החדר עוד פעם אחרת.

טהרת הריח רע מכלי האכילה.

הרתיחו אותם במשך חצי שעה בתוך המים או תשימו אותם בתוך 5 למאה מאסיד כארבוליק במשך שעה אחת

טהרת כלי וחפצי הבית.

1. תנגבו אותם בסמרטוטים או במטאטאות (פורשה) מורחות מעט בההכה 5 למאה אסיד כארבוליק.

2. תשימו אותם היטב באויר במשך שבוע אחד או שבועים.

3. התבטו אותם ותכברו אותם היטב בפורשה ותשטחום בשמש.

טהרת הריח רע מחפצים העשוים מפשתן וכו' וצמר גפן

1. תשימו אלו התפצים בתוך סדין שהודח בההכת נמר: II ותשלחו אותם להכביסה הגדולה (דהיינו מים חמים וצאבון ואפר וכו').

או

2. תשימו אותם במשך

4. על כל כילו כלורור שתשימו בתוך קערה אחת, תשפכו מהאסיד מוריאתיך ותשימו אלו הקערות למעלה הרבה מקרקע החדר.

5. תסגרו הדלת.

6. אחר 24 שעות תכניסו האויר לחדר (דהינו תפתחו החלונות וכו').

VI טהרת הריח רע עם „אסיד סולפוריק (בשביל הפוסתהין)

1. תשימו הבגדים בתוך חדרים קטנים ותסגרו ותדביקו היטב כל החלונות והפתחים רק תניחו אחד מהם פתוח.

2. בשביל כל 9-10 מיתר כוב מהחדר תקחו 300 גראם (בכמות ?) חתיכות גפרית ותשימו אותם בתוך קערות של מתכת, אחר כך תשפכו לתוך אלו הקערות מעט ספירטו של יין ותדליקו. ואחר יום או יומים תשימו הבגדים באויר.

אופנים שונים להשתמש בדברים המטהרים הריח הרע.

טהרת הריח רע מחדר חחולה.

1. תפתחו כל החלונות.

2. תדיחו מטאטא אחד בהתכת 4 למאה סיד של כלור ותאספו בו כל העפריות ותשרפו אותם.

3. תדיחו הנירות המצוירים הדבוקים על הכותלים בדבר המטהר הריח הרע, ותקלפו

בתמידות תניחו זה לשקוט משך שלשה ימים (למשל. 3 כילו אסיד כארבוליק של 100 למאה, ועוד 1 כילו אסיד סולפוריק יהיו בשווי אל 16 כוסות או $1/5$ תנכה) מזאת התערובת תקחו 722 גראם (שווי 3 כוסות) על תנכה אחת מים ויהיה לכם התכת 3 למאה סולפודו כארבוליק, אם האסיד כארבוליק הוא מן 50 למאה כמות השיעור בתערובת היא אחת, רק על אחת תנכה מים תקחו 1238 גראם (שווי 6 כוסות) תערובת.

IV התכת סובלימה של אחד לאלף

התיכו בתוך אחת תנכה מים 375 גראם (שווי כוס $1\ 3/4$) מלח תבשיל ותוסיפו עליו 30 גראם סובלימה.

V מטהרה מריח רע עם גאז של כלור

1. תדיחו במים הכותלים של החדר.
2. הדביקו ניירות על כל בקיעי הפתחים והחלונות.
3. בשביל כל 9-10 מיתר כוב מהחדר תקחו כילו $2\ 1/2$ (שווי 10 כוסות) כלורור של סיד עם 3-4 כילו אסיד מוריאתיך (שווי 12-16 כוסות או $1/5$ תנכה) *). [המיתר כוב הוא מרובע בעל ששה קצוות ובכל קצה מהם יש מדת מיתר אחד. למשל הזאהר של שחוק הוא כוב קטן].

---

*) הערה מהמתרגם ללה"ק

אחרת מים במדות קטנות. תערבו היטב. כל המים יהיו נבלעים. תקחו שליש תנכה מזה הסיד שכבר כבה ותוסיפו עליו שני שלישי תנכה מים, יתהוה מזה חלב סיד של 20 ממאה אחת תנכה מזה החלב היא בשווי למאה כוסות מעלה מטה.

אחד קנטאר סיד (בשווי 280 כילו) מחירו 33 גרוש (בשווי פראנק 6) אחת תנכה סיד בשווי 11 כילו מחירה גרוש 1 ¼ (בשווי 25 סנתים) ויוצא ממנו תנכה 4 ½ חלב סיד, על פי זה אחת תנכה חלב סיד יעלה מחירה מ"מ 5 סנתים או אחת עשארי חסר מעט.

II התכת כלורור של סיד. 1. רַכָּה 1 למאה.

על תנכה אחת מים (שוה 24 ליטרא) 375 גראם (שווי 1½ כום של שאיי מ"מ) כלורור של סיד.

2. חזקה 4 למאה על תנכה אחת מים 800 גראם (שווי 5 כוסות מ"מ) כלורור של סיד.

הערה צריך לשמור הסיד סגור היטב במקום יבש.

III תערובת סולפורו כארבוליק.

על שלשה משקלים (במאזנים) על סיד קארבוליק של 100 למאה תוסיפו במדות קטנות הרבה. אחד משקל (במאזנים) אסיד סולפוריק ותערבו אותו

הנ"ל. בתור שתיה לתת לו קוה קר חזק או טה שנוסף בו קאניאק או יין, או לתת לו לשתות מים קרים מרותחים שנוסף בם חתיכות שלג. להבליע לו פתיתי שלג לבד.

6) מסמי הרפואה לתת לחולה מלבד הטפות הנ"ל אבקת קאמפור (גראן אחד בכל שעה) מוסקוס (20 טיפה

ביין) וכל הסמים המעירים הכחות הנחלשים.

להזהר מכל מיני סמים שמרבים העם להללם בזמן המגפה ושתכליתם רק להרויח כסף ואין להשתמש בהם כי אם ע"פ הרופא יען אשר יוכלו להזיק תחת להועיל.

דברים שונים המטהרים הֵרֵחַ הרע.

I חֲלַב סיד

1. תקחו משקלים אחדים סיד חדש שלא כָּבָה.

2. תוסיפו עליו במדות קטנות מספר כילוים מים בכמותו בשוה.

3. תערבו היטב וכל המים יהיו נבלעים.

4. כך יעלה לכם עפרורית סיד כבוי.

5. תקחו איזו כמות מזאת העפרורית ותערבו אותה עם מים כפלים מכמות הנז', וזאת היא ההתכה של עשרים ממאה.

הערה אחת תנכה סיד לא כבוי משקלה 11 כילו. אחת תנכה מים משקלה כילו. תמלאו 2/3 הנכה מסיד לא כבוי תשפכו שם מהנכה

2 אם להיפך יש עצירות הבטן טוב לקחת כף או שנים של שמן ריציני, ולהתאפק מאכילה יתירה.

3 כי יתחזקו הסימנים ובפרט השלשול, בבוא צמאון חזק למים, רוע הלב, ובפרט הקאה, צריך לבטל כל אכילה לשכוב על המטה ולהכסות במכסה חם עבור להחם את הגוף, לשתות טֵה בלול ביין ולהשתדל להוציא זעה, לשים על הבטן קאמפרים מְחֻמָם, עבור לְהַרוות את הצמאון לשתות טה הרבה או יין בלול במים, מסמי הרפואה לקחת בכל שתי שעות איתר וַאלֶירִיַאן יחד את מינטה עשר טפות מכל מין סך הכל עשרים טפה.

4 אם ההקאה חזקה ומרובה ובעורקי הרגלים התחזקה ההתכיצות והחולשה הרבה ויחד עם זה החולה מוציא זעה קרה והשתן נעצר ואת הרופא קשה למצוא, אזי צריך זאת לפי שעה עד בוא הרופא. א) לשפשף את בשר הגוף החולה בחוזקה בחתיכת צמר יבש או מורטבת בספירט של קאמפור או בספירט של חרדל או לשפשף את בשרו ביין שרף שנוסף בתוכו מעט מלח או פלפלין. ב) לשים על בטן החולה ועל רגליו ובמטתו בקבוקים של מים חמים, כיסים של שעורים חמים או כיסים של אפר חם ולכסות את החולה היטב.

5 אם יש היכולת צריך לעשות לחולה אמבטאות ממים חמים במדרגה 38 עד 43 (צעלזיום) וגם לעשות לו חוקנות ממים חמים במדרגה

והמקלט לשנה באופן שלא יהיו הם למקור להתפשטות המגפה, ולכן להשניח שם בעין פקוחה על הנקיון וצחות האויר ורחבת הידים, להשגיח על בתי הכסאות ולהשקותם במי הסמים הידועים. להשתדל שבתי מרחץ יהיו פתוחים לעניים במחיר מועט.

ז) בימי מגפת החלירה איש כי ירגיש איזה חולשה, ובפרט איזה דבר מצד הקיבה והמעים, עליו היכף לבוא לדרוש בעצת רופא.

לדעת כי החלירה לָרוב אינה מתחלת תיכף ומיד בכל תקפה כי אם מעט מעט, יום או יומים מקודם החולה מרגיש סימנים רפים כמו חולשה בגוף, מעט שלשול, כאב והִימִיָה בבטן, חסרון התאוה לאכילה, רוע הלב, התכוצות קלה בעורקי הרגלים.

—השלשול הוא הסימן הראשי להתחלת החלירה ואפילו כי קל הוא אין לעבור עליו בלי שים לב רק למהר לדרוש בעצת הרופא למען לקדם את פני הרעה.

ואלו העצות למלאות לפי שעה:

1 אם יש התחלת שלשול וכבדות בקיבה, צריך לאכול מעט מרק, ביצים מגולגלות, לחם יבש או מעט בשר מבושל היטב, הכל במדה מעוטה, קודם הסעודה לשתות מים שהוטף בו חמש טפות של חומץ מלח (מַצִיד מוריאטיק), להשתדל לבלתי התיגע במדה יתרה.

אם ר"ל מת החולה אין לרחוץ את הגויה, כורכים אותה בתכריכין מורטבים במי הסמים ונותנים בארון סתום ומוציאים מן הבית במהרה בלי שום לויה

המלבושים והמטה ויתר החפצים שהיו בתשמיש החולה הן שהתרפא הן שנפטר אסור למוכרם או לתת במתנה או לשלחם למקום טרם הוסר מהם כח ההתדבקות.

הכובסות עליהן להזהר לבלתי התחיל הכביסה טרם הוסר מן הבגדים כח ההתדבקות ע"י הסמים הנ"ל.

בהיות שהעניים החיים חיי צער ודוחק הנם יותר בסכנת המגפה, ואחריהם המגפה מתפשטת מהם גם על העשירים, צריך שאלה יחישו עזרה לראשונים לא רק לשם גמילות חסדים כי גם עבור טובת עצמם.

וזאת העזרה שטובת עצמם דורשת להוציא אל הפועל בזמן המגפה

לפתוח בתי תבשיל להספיק בכל יום ויום אוכל לעניים —אכילה נקיה— במחיר מועט או חנם, ליסד בתים לשתות טה, ליסד בתי מקלט לשינה.

לחלק לנצרכים בגדים נקיים וכתונות, לחלק להם סמי רפואה והסמים המועילים להסיר את היסודות המזיקים.

לתקן את בתי התבשיל

מנקים ומכשירים את הכלים במי הסמים הנ"ל.

כל איש שישליך את צואת החולה באיזה מקום שיהיה טרם לבטל את הכח המדבק יענש קשות.

אם מפני איזה סיבה אין ביד להשתמש בסמים הנ"ל חיוב לקבור את הצואה באדמה עמוק עמוק.

את רצפת הבית וכל החפצים המלוכלכים בצואת החולה רוחצים היטב במי קרבול או במי סיד חלורי.

כל החפצים שבאו במגע את החולים שורפים אותם או מעבירים במים רותחים או במי הסמים הנ"ל.

במקום שיש בתי דעזינפקציון, מקבצים את החפצים יחד בסדינים ושולחים אותם אל הבתים ההם להסיר את יסודות, ההתדבקות בכח מכונות קיטור.

החדר ששכב בו אחוז חלירה יש להסיר ממנו את הכח המתדבק ע"י סיד שמסידים בו את הקירות ואת הספון וע"י מי סמים שרוחצים בהם את הרצפה ואת הדלת ואת החלונות.

אין להכנס לחדר ההוא כי אם מקץ ששת ימים ובמשך כל הזמן הזה יהי החדר פתוח עד שהאויר ישתנה לגמרי והקירות וההלונות יתיבשו טוב לתכלית הזאת להדליק אש בתנורים. כל אחד שבא במגע את החולה או נגע בכליו או בבגדיו ובחפציו ובכלי מטתו עליו לרחוץ את ידיו היטב בבורית ואחר במי קרבול, ועליו להזהר לגעת באכל בידים בלתי מרוחצים.

להתפשטות המגפה בקרב קרוביו ושכניו, ובכן טובה העצה למהר להביאו אל בית החולים מלאחזו בבית, אבל אם בוחרים להשאירו בביתו אזי על הבאים אתו במגע להזהר ולעשות כן:

1) ירחצו את ידיהם בכל רגע ורגע בבורית ובמים, או במי סמים כמו מי קרבול (שלשה למאה) וכדומה, 2) בשום אופן לא יאכלו ולא ישתו בקרבת החולה (כמבואר לעיל). 3) בצאת מן החולה, לנקות את הבגדים והמנעלים וכו', את צואת החולה וכל החפצים המטונפים בצואתו, תיכף ומיד לבטל את כח התדבקותם בעזרת הסמים האלה: 1) סיד משורף במים במספר קילו אחד להין מים (מועיל לבתי כסאות וחדר החולה). **2**) סיד חלורי (חלור קאלך) חצי קילו להין מים 3) חומץ קרבול חצי קילו להין מים.

את הבגדים והסדינים המלוכלכים בצואת החולה יש לשרפם לגמרי או לכל הפחות להעביר במשך רבע שעה למצער במים רותחים שנוסף בם מעט סודה, או נותנים את הבגדים לזמן 24 שעה במי סיד חלורי, או מי קרבול כפי היכולת, אחרי כן מותר להביאם בכביסה.

את צואת החולים לקבל בכלים שנמצא בם אחד מיני הסמים הנקובים לעיל שהם מוכשרים לבטל את כח ההתדבקות, ואחר שעזבו אותה הצואה שם במשך שלש שעות לפחות רשות להשליכה בבתי הכסאות, אחרי כן

מצב האויר טוב לצאת לשאוב אויר צח אבל אין לשוח במקום מורטב בפרט אחר בא השמש, אין לשכוב ולישון על אדמה פשוטה, ובפרט לחה. להזהר מלהרטיב את גופו בגשם או את רגליו במי הבצה.

ה) לרחוץ את בשרו במרחץ.

הרחיצה בים מותרת לנרגלים, אבל עליהם להזהר לבלתי הכנס בים בשעת התקררות מימיו, לאמר: קודם צאת ואחר בא השמש. גם כן אין לרחוץ בים בשעה שהקיבה ריקה או מלאה (אחר האכילה).

סכנה לרחוץ באגמים שמימיהם הובאשו או במקוה מים מלוכלכים. את בגדי פשתה הן של בשרו הן של מטתו (הכתונת והתחתונים והסדינים) להחליף לפעמים קרובות, ובשעת הכביסה להרתיחם במים רותחים.

אם האויר צח והיום חם לפתוח את הפתח ואת החלונות עבור לחדש את אויר החדרים. ואם האויר לח להדליק אש בתנורים. סמי הקטורה כמו נרות ונייירות ואבקות וכדומה, שנוהגים להשתמש בהם לנקות החדרים, אין בהם שום תועלת כלל, הם מבטלים רק את הריח הרע, אבל אין בידם לבטל את כח היסודות המזיקים.

אין לעזוב בתוך הדירות, גרפים ודומן ובגדים מלוכלכים ושרידי האכילה, ועפר וכדמה, אבל להשמר לבלתי השליכם בחוץ ובהצרים, ובפרט בקרבת בארות מים כי אם להשליכם במקומות המוקצבים לדבר.

ו) כל חולה וחולה במחלת החלירה מקור הוא

מותרים לאכול לאלה שהורגלו בהם רק שיהיו מבושלים היטב או שירחצם במים מרותחים, אין לאכלם אם הקיבה ריקה או רָפָה, הירקות והפירות הן שהורקבו הן שעוד לא התבשלו מזיקים מאוד בזמן המגפה. לשמור את כל מיני מאכל מן הזבובים (המביאים על המאכלים את יסודות המגפה) את כלי האכילה לרחוץ במים חמים קודם האכילה. אסור לאכול ולשתות במקום שיש בו חולי חלירה.

אין לקחת את האכל בידיו או לכל הפחות לרחוץ את ידיו היטב מקודם האכילה.

ג) סכנה גדולה לשתות מים בלתי נקיים. טוב לשתות מים חיים מובאים ממעינות ואם אֵין לשתות טֵה או מים שהורתחו מקודם ולתת במים מעט יין או לימון או מינטה. רשוה לשתות בירה או פי סילץ וסודה רק שלא יהיה ספק באיכות המים.

אין לשתות הרבה בפעם אחת, או לשתות קר מאוד ובפרט אם הגוף מחומם.

משקאות מותרים רק להזהר מן השכרון, כי השכור יותר מכל בסכנה בזמן המגפה.

ד') חולשת הגוף מקרבת את החלירה, ולכן להזהר מכל דבר ודבר המביא לידי חולשת הגוף, למשל עבודה יתרה מצד הגוף והמוח מביאה לידי חולשה, וכן גם חסרון השנה אכילה ושתיה יתרה ובפרט שתיית משקאות עד השכרון מחלשת את הגוף.

להזהר מן התקררות הגוף, ויהיו הבגדים כפי צורך הזמן

כללים להזהר

א) כאשר רבים נוהגים לנוס מן המקום אשר פרצה בו החלירה, להחיש למו מפלט במקום אחר,. לכן ידעו כי לא טוב לעשות כן, יען בהתיישב איש בחפזון במקום חדש, נשתנים מנהגי חייו והאכילה והשנה וכו'. וזה גורם מחלות הבטן וחולשת הגוף שהן יחד את הפחד הנוסף עליהן אינן מצילות מן החולירה כי אם להיפך גורמים אותה.

ולכן על כל איש לשבת במקומו לעסוק בעסקיו, ורק לתת לבו להזהר על נפשו מצד הנקיון ויתר הדברים המבוארים למטה.

ב) בזמן מגפת החולירה אין לשנות את דרכי החיים הנהוגים. הנסיון מירה כי מחלות המעיים והקיבה מושכים את החלירה, ולכן יש להיות נזהר באכילה ובשתיה שלא תביאינה מחלת הקיבה והמעים. וכן להנהג.

בצאתו לעסקו בבוקר ישתה טֵה חם או קָוֶה ויאכל מעט בשר מבושל היטב או בצים מגולגלות, ובכלל אין להשאר רעב זמן ארוך. את אכילת הצהרים יאכל בעתה בשעה מוקצבת.

המאכלים יהיו חדשים וחמים. להזהר מן מאכלים שמֵנים מבושלים לחצי או קָרים, להמעיט במאכלים המביאים צמאון, ובפרט להזהר ממיני מאכל מורכבים בלתי חדשים. הירקות והפירות

כללים להזהר

מפני החלירה

שלא תבא ח"ו.

ודברים שונים המטהרים
הריח רע להרחיק המחלה
אם ח"ו באה.

נדפס

פעה"ק ירושלם תובב"א